

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

LAUSUNTO

24.2.2021

VN/2629/2021

Lausuntopyyntö koskien yritysten määräaikaista kustannustukea koskevan lain (508/2020) muuttamista

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua yritysten määräaikaista kustannustukea koskevan lain muuttamisesta.

Tarve määräaikaiselle kustannustuelle ja nykyisen tuen toimimattomuus

Suomen hyvinvointi perustuu viennin menestykseen. Vienti luo työpaikkoja, jotka eivät muuten syntyisi. Kansantaloutemme toimii parhaiten, kun yritykset voivat toimia kilpailukykyisesti kansainvälisillä markkinoilla, tarjota työpaikkoja ja tuoda Suomeen vientituloja, joita ilman emme voi ylläpitää hyvinvointiyhteiskuntaa.

Teknologiateollisuuden jäsenyrityksille helmikuussa 2021 tehdyn yrityskyselyn mukaan 43 % yrityksistä arvioi koronapandemiasta johtuvan hiljaisimman ajan olevan meneillään nyt, tai että hiljaisin aika on vasta tulossa. 29 % yrityksistä arvioi, että yrityksen tilanne toukokuussa 2021 on huono tai erittäin huono. Pandemian aiheuttama kysyntäkuoppa jatkuu ainakin kesään 2021.

Kustannustuki I ja II eivät ole soveltuneet teollisuuden vientiyrityksille edes kohtalaisesti. Satunnaisesti yritykset valikoiva toimialakriteeri on epäonnistunut. Valtiokonttorin harkintavaltaan kuuluva ”erityisen painava COVID-19- pandemiaan liittyvä syy” on epämääräinen ja sitä on sovellettu liian tiukasti. Tiedotteessaan 5.1.2021 Valtiokonttori ilmaisee, että ”erityisen painavaksi syyksi voidaan katsoa esimerkiksi elinkeinon harjoittamista vaikeuttanut rajoitus, jonka vuoksi liikevaihto on laskenut”. Tämä vahvistaa käsitystä siitä, että Valtiokonttori on valinnut hyvin tiukan tulkinnan COVID-pandemian aiheuttamista syistä. Elinkeinoon harjoittamista koskevat rajoitukset ovat vain harvassa tapauksessa syynä vientiteollisuuden liikevaihdon laskulle. Monet yritykset jättävät hakematta kustannustukea laissa mainitusta harkinnanvaraisista syistä, koska sen tulkintaa ei ole läpivalaisttu.

30 prosentin liikevaihdon lasku johtaa monissa teollisuusyrityksissä jo kriittiseen tilanteeseen ja konkurssiuhkaan. Nykykaava, jonka mukaan tukitaso tässä kohdassa on nolla, on liian ankara.

Valtion on kyettävä estämään kriisiin joutuneiden perusterveiden vientiyritysten konkurssit, jotta vältämme tuotantokapasiteetin pysyvän menetyksen. Vientiyrityksen konkurssi tarkoittaa yrityksen kansainvälisen markkinaosuuden välitöntä menettämistä. Sen takaisin hankkiminen on vuosien työ, eikä uutta tuotantoa välttämättä perusteta enää Suomeen.

Seuraavassa käsittelemme lausuntopyynnössä esitettyjä kysymyksiä tarkemmin.

1. Tukikaudeksi esitetään 1.11.2020-28.2.2021. Pidättekö neljän kuukauden tukikautta sopivana ajanjaksona, ottaen huomioon, että vertailukausi on 1.11.2019-29.2.2020?

Pandemian liiketoimintavaikutukset kohdistuvat eri yrityksiin ja yrityksen eri liiketoimintoihin eri aikoina. Tämän vuoksi vain yhden tarkasteluajankohdan määrittäminen yleispätevästi koskemaan kaikkia kustannustukea hakevia yrityksiä ei ole toimiva ratkaisu.

Koska yritysten välillä on merkittäviä eroja liikevaihdon laskun ajoittumisessa, esitämme, että tukikausi voi olla mikä tahansa 3-6 kuukauden mittainen jakso aikavälillä 1.6.2020 – 28.2.2021 ja vertailujakso on vastaava jakso vuotta aiemmin. Tuki olisi saatava haettavaksi ja maksuun jo maaliskuussa 2021 niiden hakemusten osalta, joissa haettu tukijakso päättyy 31.1.2021 tai aiemmin. Tällä tavoin tuki auttaisi parhaiten ja pelastaisi pandemian seurauksena likviditeettikriisissä olevia yrityksiä.

2. Toimialarajaus esitetään pidettäväksi ennallaan, mutta valtiokonttori voi myöntää tukea harkinnanvaraisesti yritykselle, jonka liikevaihto on laskenut Covid-pandemiaan liittyvistä syistä. Pidättekö toimialarajauksen säilyttämistä hyvänä, ottaen huomioon, että asetuksessa määriteltyjen toimialojen ulkopuoliset yritykset voivat hakea tukea myös?

Kaikkien tahojen tunnustama tosiasia on, että toimialarajaus luokittelee yrityksiä satunnaisesti ja kohtelee niitä sen johdosta eriarvoisesti. Esitämme, että toimialakriteeri poistetaan. Mikäli se kuitenkin päätetään säilyttää, on painavien pandemiaan liittyvien syiden määrittelyä tarkennettava, tuki on myönnettävä jos yksikin painava syy toteutuu, ja painaviksi syiksi on katsottava hallituksen esityksessä esitettyjen syiden lisäksi myös asiakkaan toimesta tapahtuva tilausten peruuttaminen tai siirtäminen myöhemmäksi, sekä asiakkaiden kieltäytyminen ottaa tuotteita tai palveluja vastaan.

3. Tuen saamisen edellytyksenä on, että yrityksen liikevaihto on laskenut 30 % vertailukauteen verrattuna. Onko 30 prosenttia sopiva tuen määräytymisen edellytyksenä?

Esitetty 30 prosentin liikevaihdon lasku tuen saamisen edellytyksenä on teollisuusyritykselle erittäin suuri. Esitämme, että raja lasketaan 20 prosenttiin. Lisäksi esitämme, että laskukaavaa lain viidennen pykälän 2 momentissa muutetaan siten, että sulkujen sisällä esitetystä osamäärästä ei vähennetä lukua 0,3 vaan korkeintaan 0,15. Tämä tarkoittaisi, että jos liikevaihdon laskukriteerin minimi toteutuu, yritys saisi jo alarajan kohdalla jonkin verran tukea joustamattomiin kustannuksiin.

4. Tuen enimmäismääräksi ehdotetaan 1 000 000 euroa. Onko enimmäismäärän taso mielestänne riittävä?

Tuen yrityskohtainen enimmäismäärä tulee korottaa tilapäisten valtiontukipuitteiden ja komission päätöksen mahdollistamaan 1 800 000 euroon. Tukien enimmäismäärää määriteltäessä ja eri tukien yhteensovittamisessa Suomen tulee soveltaa unionin tilapäisten valtiontukisäännösten kulloinkin voimassa olevaa ylärajaa tasapuolisen kilpailuasetelman varmistamiseksi eri maiden välillä.

Lisäksi on huomioitava, että suuret yritykset kärsivät samanaikaisesti tukien saajakohtaisen enimmäismäärän rajoituksesta ja tukien yhteen laskemisesta konsernikohtaisesti. Esitämme suurille kriisistä erityisesti kärsineille yrityksille erillistä tukiohjelmaa kattamattomien kiinteiden kustannusten osalta. Tältä osin komission hyväksymissä valtiontukipoljikkeuksissa on voimassa 10 miljoonan euron tukikatto.

5. Joustamattomat kustannukset. Valtiokonttori voi hyväksyä joustamattomat kulut yrityksen ilmoituksen mukaan ja joustamattomien kulujen määritelmää tarkennettaisiin esityksessä ja perusteluissa. Onko joustamattomien kulujen määritelmä riittävä ja kattaako se riittävässä määrin yrityksille syntyneitä joustamattomia kustannuksia?

Katsomme, että joustamattomien kulujen määritelmää ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa toisen hakukierroksen määritelmästä. Kustannustuki II:ssa joustamattomiin kuluihin viitataan seuraavasti: *yrityksen sellaiset tukikauteen kohdistuvat yrityksen perustellusti osoittamat joustamattomat liiketoiminnan kulut ja menetykset (tukikauden muut kulut), jotka ovat lopullisia ja joihin ei ole aiemmin myönnetty kustannustukea.* Tämä määritelmä on yritysten näkökulmasta joustavampi kuin kustannustuki III:n ehdotettu tarkempi listaus, joka voi osoittautua liian poissulkeväksi. Hallituksen esityksen perusteluosassa esitettyä tarkempaa joustamattomien kulujen ja menetysten kuvausta voidaan hyödyntää esimerkinomaisesti Valtiokonttorin hakuohjeistuksessa.

6. Kustannustuen laskentakaava. Kustannustuki lasketaan laissa määritellyllä laskentakaavalla. Jos laskentakaavalla määritelty tuen määrä jää alle 2000 euron, esitetään, että kustannustukena maksetaan 2000 euroa, edellyttäen että yrityksen kulut tukikaudella ovat yli 2000 euroa ja että yritys täyttää muut tuen edellytykset. Muutoksen tavoitteena on kohdentaa tukea entistä paremmin pieniin yrityksiin, ml. yksinyrittäjät, jotka aiemmilla tukikausilla ovat jääneet tuen ulkopuolelle, koska tuen määrä on jäänyt alle määritellyn alarajan. Ministeriö pyytää näkemystänne erityisesti siitä, näettekö tuen tällä tavalla kohdentuvan paremmin pienille yrityksille ja yksinyrittäjille.

Emme vastusta esitystä, mutta näkemyksemme mukaan yksinkertaisin ja tasapuolisin tapa ratkaista ongelma on poistaa tuen alaraja. Alle 2000 euron tukisumman maksaminen yritykselle on aivan yhtä vaivatonta kuin suuremman summan maksaminen.

Kunnioitavasti,
Teknologiateollisuus ry

Matti Mannonen
Johtaja, innovaatiot ja talous